

Perraultovega jezika. — Vse tri knjižice so bile potrebne in bodo namenu dobro služile.

Tudi Tiskovna zadruga v Ljubljani je postregla s šolsko izdajo *Protestantskih piscev XVI. stoletja* (Lj. 1934). Knjižico je priredil dr. Mirko Rupel po svoji obširnejši knjigi »Slovenski protestantski pisci«. Rupel je za šolsko izdajo odbral primerne tekste slovenskih protestantov in jim dodal nekaj odlomkov iz hrvatskih protestantskih pisateljev (Konzula, Dalmate in Vramca). Da bo dobil dijak tudi pojem o grafiki slovenskih in hrvatskih prot. pisateljev, je prireditelj dodal po en tekst važnejših avtorjev v originalnem črkopisu. Ob tekstu iz Markovega evangelija 4, 35—41, ki je priobčen v originalnem črkopisu iz Trubarjevega NT 1582 in Dalmatinove Biblije 1584, bo študent lahko primerjal tudi jezik teh dveh najpomembnejših osebnosti v slov. slovstvu XVI. stoletja. — Rupljeva izdaja je opremljena s preglednim uvodom, vestnimi opombami in slovarčkom manj znanih besed.

Prav tako je založba tiskarne »Merkur« v Ljubljani že izdala nekaj knjižic za šolsko rabo. Janez Logar

Pearl S. Buck: **Dobra zemlja**. Prevedel Stanko Leben. Založba Modra ptica v Ljubljani 1934, 420 str.

Delo spada v vrsto povesti, ki odkrivajo posebnosti pokrajine. Napisala ga je hčerka ameriškega misijonarja po večletnem bivanju med Kitajci. Naloga je bila, približati tujo miselnost in odkriti človeka iz drugačnih običajev. Toda pisateljico je večkrat zanimala umetniška slikovitost kot uganka nepoznanega sveta; nekateri splošni pojavi kot suša, povodnji, glad pa tudi religiozni odnosi so bolj gledani z očmi radovednega časnikarja kot z vidika ljudskega doživljanja, ki ima drugačne korenine kot so naše. Tudi glavna oseba romana Wang Lung se včasih komaj loči od Amerikancev, ki so se nenadoma povzpeli do bogastva. Ob njem pa vstaja pred nami svet starih očakov, kjer še ni demokraskih idej osebne svobode, enakosti in narodnosti. Tu vlada še prvotni družinski kolektiv, sveti pa mu luč iz spomina prednikov. Odtod tudi v priprostem kmetu visoka človečnost, čeprav ji ne daje hrane v zunanostih otrdeli budizem. Duševnost je izoblikovala plodna zemlja v svojo dobroto in požrtvovalno radodarnostjo. — Našemu čuvstvu so mnoge oblike tega življenja tuje in mrtve, da vzbujajo le radovednost kot tuje rastline ali živali, a iz njih gleda samorodni kitajski človek, ki je bliže smislu življenja, ker je bliže zemlji in njeni večni menjavi med življenjem in smrtjo, bliže tudi modrosti, ki ne toži nad usodo.

František Langer: **Pes druge čete**. Priredil Pavel Holeček. Tiskovna zadruga v Ljubljani 1934, 272 str. — Zgodba o vojaškem psu, ki naj bi zabavala mladino, se ne more meriti s tozadevnimi amerišskimi prvenstvi, vrednost knjige pa je povest o čeških legionarjih, kako se vračajo skozi Sibirijo v domovino s hrepenenjem po narodni odrešitvi. Življenje je Čehu le v narodnem kolektivu, od koder črpa vso moč, »da se z odločno voljo spušča v neznane dalje in stremi po boljšem življenju kot doslej.« Narodnost, ki je drugod abstraktna ideja in predmet slavnostnega navdušenja, je Čehu

etična ideja bratstva in podoba izbranega človeštva, ob katerem je osebno življenje manj pomembno. Knjiga je spomin češkega poguma, s katerim so se prebili skozi vse sovražnike sredi tuje zemlje, in vzgojno bodrilo potomcem.

Maksim Gorkij: Trije ljudje. Prevedel J. Vidmar. Založba Modra ptica v Ljubljani 1934, 346 str.

Od treh v bedi doraščajočih mladeničev se dva prilagodita v spravljiv odnos do življenja, eden iz slabosti, da vse umeva in ne obsoja, drugi iz slučajne udobnosti pozabi žalitve in zataji preteklost, le tretji gre tragično pot revolucionarnega upora proti umazani reki življenja. Na zunaj je to impresionistična povest vidika, kjer pisatelj ne zavzame pojasnjevalnega stališča, ampak prepusti odločitev bralcu, v bistvu pa prevladuje revolucionarni protest proti socialnim razmeram, ki je utelešen v osebi Ilije Lunjeva. Njegova usoda spominja na Raskolnikova. Toda v Raskolnikovu je izdelan psihološki problem človeka, kako se površen racionalist, ki je ubil nepotrebno starko, zave globine človeške vesti, ki ga žene v prostovoljno očiščenje, Ilija ne ubija iz koristoljubja in preudarka, starca je zadavil v nepričakovanem navalu sovraštva, kot bi bila demonična stran njegovega bitja zagledala tam ves krivični obraz družabnega reda in bi hotela maščevati tlačeno človeštvo za vsa ponižanja. Če je kaka kazen, jo hoče pričakovati le od Boga, ljudje so smisel življenja skvarili, zato tudi nimajo pravice soditi. Raskolnikov spozna absolutno vrednoto v ljubezni, ki jo je vsakomur dolžan. Ilija name noma postaja hudoben in ne ljubi nikogar več; ker ne ve, zakaj bi bil dober. Problem ljubezni je Gorkemu postal problem pravice in človeške enakosti, plameneča obtožba socialnega reda. Gorki odklanja ljubezen, s katero bi bilo treba priznati obstoječe uredbe, kakor je to storil Raskolnikov. Ilija je nehote ubil trgovca, isto pa tudi delajo dan za dnem bogati sloji nad revnimi, življenje je postalo rop, tatvina, vsake vrste nečednost in nered (275), farizejska krinka za laž in prevaro. Ilija povsod zadeva na gnusobo, v družini, v javnem mnenju, še posebno pa v sodnji porotnikov. Kako naj siti sodijo grešna nagnjenja siromakov! Pravi grešnik postaja bogati sloj in njegov življenjski red. Toda če ni grešil hote ali nehote, nastavi tilnik (183), to je Iliji prvi kažipot sredi kaosa. Iz mladosti si je ohranil čuvstvo o pravičnem Bogu, zato mu stoji pred očmi nekaj trdnega, pravega in čistega, česar človeška zvičajnost ne more obsoditi ne opravičiti (204), torej življenje kot resnica moralnega sveta po besedah Tolstega. Ko pa spozna, da ni trdnih stvari, da tudi človeška duša ni nič trdnega, če se lahko izgovarja na zavedno ali podzavedno, izgublja življenje zanj smisel, mesto vere, da živi za nekaj boljšega, ostane le sovraštvo do ljudi. Ker ni našel Boga v človeškem rodu, tudi več ne veruje vanj, le še resnično, čisto življenje mu sveti; zato vsaj brezobzirno razgali hinavsko družbo, prizna pa tudi svoj umor trgovca in se ubije.

Umetnost Gorkega je polna viharja in silne razgibanosti, »ogenj, ki ne obsvetljuje, ampak žge« s svojo brezobzirno resnico. Kakor Ilija tudi Gorkij ne ljubi svojih oseb; sredi ubijajočega reda ni prostora za ljubezen, toliko več pa hrane za razvoj podzavestne demonske sile v človeku. Impresionizem je drugod po Evropi zavzel znak spravljivosti s svojim pasivnim predajanjem